

Nr 117.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lån till Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, m. m.; given Stockholms slott den 1 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

Med bifall till propositionen nr 138 beviljade 1945 års riksdag (skr. nr 366) Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag ett lån å 7 500 000 kronor på vissa i propositionen närmare angivna villkor. Anslag å samma belopp anvisades för ändamålet å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45.

I propositionen ifråga hade tillstyrkts, att krediten skulle lämnas bolaget såsom ett räntefritt lån för finansiering av i sysselsättningspolitiskt syfte verkställd gråbergsbrytning. Lånet skulle utbetalas med ett belopp per ton brutet gråberg icke överstigande bolagets rörliga kostnader för brytningen samt återbetalas, i den mån det med utgångspunkt från den normala relationen mellan malmbrytning och gråbergsbrytning kunde förutsättas komma

malmbrytningen till godo. Enligt verkställda beräkningar skulle dessa principer leda till att krediten borde utbetalas med 1 krona 55 öre per ton brutet gråberg. Vid beräkningen av den utsträckning, i vilken tidigare gråbergsbrytning finge anses komma malmbrytningen till godo, skulle den brutna malms vikt antagas normalt utgöra 62,7 procent av den totala vikten brutet berg. Återbetalning skulle sålunda ske, när den kvantitet malm som inginge i den under ett räkenskapsår brutna bergmassan översteg nämnda procenttal, och beräknas på den vikt gråberg som under året behövt ytterligare brytas, för att malms vikt skulle hava utgjort allenast 62,7 procent av den totala brytningen.

Med stöd av riksdagens beslut har sedermera den 15 november 1945 träffats avtal mellan staten och malmbolaget om ifrågavarande kredit. Avtalet har utformats enligt nyss angivna riktlinjer.

Under hänvisning till de alltjämt bestående avsättningssvårigheterna för malmen och riskerna för en allvarlig nedgång i sysselsättningen har malmbolaget nu under hand gjort framställning om en ytterligare kredit på samma belopp och villkor som den redan beviljade. Krediten beräknas icke bli erforderlig förrän efter budgetårsskiftet.

*Departements-
chefen.*

När fjolårets riksdag beslöt att bevilja Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag ett räntefritt lån å 7,5 miljoner kronor var utgångspunkten de säregna sysselsättningsförhållandena vid malmfälten. Nedgången i malmexporten utgjorde ett allvarligt hot mot sysselsättningen i Kiruna och MalMBERGET, där mera betydande arbetstillfällen kunna skapas endast i anslutning till gruvorna. Med hänsyn till den begränsade omfattning, i vilken arbetskraft kunde sysselsättas i andra förberedande arbeten av olika slag samt i brytning av malm för lagring, måste man i väsentlig utsträckning lita till brytning av gråberg i Kiruna dagbrott i syfte att förbereda senare malmbrytning. Av skäl, som närmare utvecklades i propositionen nr 138 till fjolårets riksdag, medförde gällande reglering av de ekonomiska relationerna mellan staten och malmbolaget, att sådan i sysselsättningspolitiskt syfte företagen gråbergsbrytning lämpligen borde finansieras genom räntefri statskredit.

Sysselsättningsförhållandena vid malmfälten äro alltjämt oklara. Visserligen har exporten till bl. a. Belgien och England åter kommit igång, och möjligheter torde föreligga till stigande export även till andra länder. Men det avsättningsområde som tidigare var av den största betydelsen, nämligen järnbruken i Centraleuropa, torde tillsvidare icke komma i betraktande. Av icke ringa betydelse för sysselsättningen under kriget har varit den apatit-tillverkning som upptagits för att tillgodose gödningsämnesindustriens råvarubehov. Sedan möjligheter öppnats att från utlandet importera råfosfat, måste emellertid denna tillverkning nedläggas såsom oekonomisk.

Under angivna förhållanden måste man fortsättningsvis räkna med att det i sysselsättningspolitiskt syfte kan bli nödvändigt att verkställa gråbergsbrytning. Den kredit som redan beviljats för ändamålet kan vid ut-

gången av innevarande budgetår väntas vara i sin helhet förbrukad. Nya medel böra därför ställas till förfogande. Jag tillstyrker att — såsom bolaget under hand hemställt — en ny kredit å 7,5 miljoner kronor beviljas bolaget för ändamålet. För krediten torde böra gälla samma villkor som fastställts för den av fjolårets riksdag beslutade.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bevilja Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag ett lån å 7 500 000 kronor på de villkor som fastställts för ett av 1945 års riksdag beviljat lån till bolaget,

dels å riksstaten för budgetåret 1946/47 under Fonden för låneunderstöd till *Lån till Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag* anvisa ett investeringsanslag av . . kronor 7 500 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Erik Westerlind.